UDK: 37.048.4

YOSH AVLODNI KASB-HUNARGA TAYYORLASH — DOLZARB MUAMMO

Kamilova G.A.,
Buxoro davlat pedagogika instituti professori, pedagogika fanlari doktori (DSc)

Annotatsiya. Yoshlarni kasb-hunarga o‘rgatish bilan bir qatorda, ularning bandligini ta’minlash, avvalo, yoshlar o‘rtasida tadbirkorlik faoliyatini keng rivojlantirish va bu borada yangi imkoniyatlar yaratish muhim ahamiyatga ega. Mazkur tezisda yosh avlodni kasb-hunarga tayyorlash, zamonaviy kasblarga yo‘naltirish, kasbiy ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda tadbirkorlik orqali bandligini ta’minlash masalalari yoritilgan.

Kalit so‘zlar: yosh avlod, tarbiya, kasb-hunar, yoshlar, kasbiy mahorat, bandlik, tadbirkorlik, kelajak, siyosiy-huquqiy islohotlar, ijtimoiy rivojlanish, iqtisodiy imkoniyatlar.

Ma’lumki, yosh avlod tarbiyasi barcha davrlarda ham muhim va dolzarb ahamiyatga ega bo‘lib kelgan. Ammo biz yashayotgan XXI asrda bu masala, haqiqatan ham, hayot-mamot masalasiga aylanib bormoqda.

Muhtaram Prezidentimiz ta’kidlaganlaridek: “Biz yoshlarimizni nafaqat zamon bilan hamnafas, balki kelajakka tayyor qilib tarbiyalashimiz kerak. Hech qachon unutmaylik, kelajak — zamonaviy bilimlar bilan qurollangan yangi kasb egalariniki bo‘ladi”.

Dunyo aholisining 2 milliarddan ziyodini, ya’ni 25 foizdan ortig‘ini yoshlar tashkil etadi. Mamlakatimizda esa yoshlar aholining salmoqli qismini tashkil qiladi. Shu sababli O‘zbekiston yoshlar mamlakati sifatida e’tirof etiladi. Yaqin o‘n yilliklarda ushbu qatlam davlat va jamiyat boshqaruvida hal qiluvchi kuchga aylanishini hisobga olsak, yoshlar ta’lim-tarbiyasi bilan shug‘ullanish, ularning muammolarini o‘z vaqtida hal etish, shaxs sifatida rivojlanishi uchun zarur sharoitlarni yaratish hamda professional kasbiy mahoratini shakllantirish kabi vazifalarning naqadar dolzarb ekanligi ayon bo‘ladi.

Yoshlarni kasb-hunarga o‘rgatish bilan bir qatorda, ularning bandligini ta’minlash uchun, avvalo, yoshlar o‘rtasida tadbirkorlikni keng rivojlantirish va bu borada yangi imkoniyatlar yaratish maqsadga muvofiqdir.

Bu borada Prezidentimiz tomonidan Iqtisodiyot vazirligi, Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi hamda har bir tuman (shahar) markazida Yoshlar tadbirkorlik

klasterlarini tashkil etish vazifasi belgilangan. Mazkur klasterlar faoliyatini yo‘lga qo‘yish uchun elektr energiyasi, tabiiy gaz, suv, transport kommunikatsiyalari, aloqa vositalari va internet tarmog‘iga ulanish imkoniyati mavjud bo‘lgan hududlardagi foydalanilmayotgan davlat obyektlarini yosh tadbirkorlarga “nol” qiymatda ijaraga berish imkoniyatlari yaratilgan.

Hozirgi kunda mamlakatimizda kitobxonlik saviyasini va mutolaa madaniyatini yuksaltirishga katta ahamiyat berilmoqda. Biroq ayrim yoshlarning kitob o‘qishga bo‘lgan qiziqishi susayib, ko‘p vaqtini ijtimoiy tarmoqlarda o‘tkazayotgani ham e’tibordan chetda qolmasligi lozim. Shu bois yoshlarning ma’naviy dunyoqarashini kengaytirish, ularni bilim olishga, mustaqil fikrlashga va kasbiy rivojlanishga undash muhim vazifalardan biridir.

Bu borada ustuvor vazifalardan biri sifatida “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonun hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning ma’ruzalari mazmun-mohiyatini yoshlar o‘rtasida keng targ‘ib etish nazarda tutilgan.

Shu maqsadda targ‘ibot guruhlari shakllantirilib, ma’ruza matnlari va taqdimot materiallari tayyorlangan. Targ‘ibot tadbirlarining asosiy maqsadi har bir yoshning qalbiga yo‘l topish, ularda yuksak ma’naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish va turli salbiy ta’sirlarning oldini olishdan iborat.

Yoshlar o‘rtasida huquqbuzarliklar, nosog‘lom g‘oyalar ta’siriga tushib qolish hamda erta nikoh kabi salbiy holatlarning oldini olish uchun ular bilan muntazam uchrashuvlar o‘tkazish, bunday holatlarning oqibatlarini tushuntirish va huquqiy savodxonligini oshirish zarur. Ayniqsa, qizlar o‘rtasida ma’naviy-ma’rifiy va targ‘ibot tadbirlarini tashkil etishga alohida e’tibor qaratish lozim.

Bu boradagi sa’y-harakatlarda Adliya vazirligi, xotin-qizlar masalalari bilan shug‘ullanuvchi tashkilotlar, Respublika Ma’naviyat va ma’rifat markazi, “Oila” ilmiy-amaliy markazi, “Mahalla” xayriya jamoat fondi, Ichki ishlar, Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar hamda Maktabgacha va maktab ta’limi vazirliklari va boshqa tegishli tashkilotlar hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi.

“Vatan kelajagi sening qo‘lingda!” shiori ostida tashkil etilayotgan “Hokim va yoshlar” uchrashuvlari ham yoshlarning muammolarini o‘rganish, ularning tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash va ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Bu esa joylarda amalga oshirilayotgan siyosiy-huquqiy, ijtimoiy va iqtisodiy islohotlarning mazmun-mohiyatini yoshlarga tushuntirish, ularni ushbu jarayonlarga keng jalb etish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Yoshlarni kasb-hunarga yo‘naltirishda umumta’lim fanlari va darsliklarining ham o‘rni katta. Zamonaviy fikrlaydigan, bilimli yoshlarni kasb-hunarga tayyorlashda o‘quv dasturlari va darsliklar mazmuniga kasbiy yo‘nalishdagi bilim hamda

ko‘nikmalarni singdirish muhim ahamiyatga ega. O‘quvchilarning kasblarga bo‘lgan qiziqishini oshirish, ularni zamonaviy kasblar bilan tanishtirish va individual qiziqishlaridan kelib chiqib kasb tanlashlariga ko‘maklashish ta’lim jarayonining muhim vazifalaridan biridir.

Bugungi kunda mehnat bozoriga kirib kelayotgan yoshlarni mustaqil hayotga tayyorlash, zamonaviy kasblar to‘g‘risidagi tushunchalarini kengaytirish, kasbiy va shaxsiy ko‘nikmalarini rivojlantirish bo‘yicha turli grant dasturlari va qo‘shma loyihalar amalga oshirilmoqda. Bunda yoshlarning qiziqishi, qobiliyati va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ularni kasb-hunarga yo‘naltirish alohida ahamiyatga ega.

Umuman olganda, voyaga yetmagan yoshlarning g‘ayriijtimoiy xatti-harakatlari va ma’muriy huquqbuzarliklar sodir etishining oldini olish, demokratik islohotlarni amalga oshirishda yoshlarning faolligini ta’minlash, yuksak ma’naviyatli, mustaqil va erkin fikrlaydigan, zamonaviy ilm-fan yutuqlarini puxta o‘zlashtirgan, sog‘lom e’tiqodli va har tomonlama barkamol avlodni voyaga yetkazish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yoshlar va xotin-qizlarni kasb-hunarga o‘qitish. Uslubiy qo‘llanma. – Toshkent: “Adolat” milliy huquqiy axborot markazi, 2025.

2. Sa’dullayev A. Yoshlar – Yangi O‘zbekiston bunyodkorlari. – Elektron manba: https://www.google.com/goto?url=CAESaQHrOzAVB5jaykAOc_euq0Vre7MTq0A_r0PyyDB2_tvYaVfStPd-OU7BliVFwRYFWhl3BZlwm1XFPiAJPriqn1_K_a4wQmjqcO9aQTjXzQQiKK3Tlq30OKOMjnXZDULx4GFz1NSqRbnPtQ